

Зарубіна А.О.

студентка;

Кіреєва О.А.

студентка,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

КРИПТОВАЛЮТА ТА ЇЇ МІСЦЕ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Історія світової фінансової системи, вивчення її криз показує, що в свої критичні часи вона не відповідає вимогам сучасності. Перша світова війна призвела до часткової відмови від золотого стандарту на користь англійського фунта та американського долара, і останній до 1931 року став єдиною валютою, що звертається в золото для виконання операцій між центральними банками. Під час Другої світової війни, а конкретніше за рік до її закінчення, в 1944 році Бреттон-Вудська система частково змінила фінансову систему, засновану на золотому стандарті. А з приходом в офіційну дію Ямайської валютної системи золотий стандарт був скасований офіційно. Сьогодні ми знаходимося на порозі чергового поновлення світової фінансової системи. Сформований порядок речей вимагає перегляду і перебудови функціонування та регулювання світових фінансів. Тема криптовалюта в економічному контексті на даний момент є мало розробленою. Система «біткоіни» з'явилася в 2009 році, а відомою для широкої аудиторії стала лише в 2012 році. Більшість опублікованих матеріалів на економічну тематику в основному є короткими витягами з основного протоколу системи «біткоіни» і носять описовий характер.

На думку Євгенія Галушка, автора статті «Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку», система грошового обігу продемонструвала крайню нестабільність в період світової фінансової кризи 2008–2009 років. Саме в цей час довіра до американського долара послабшала і в суспільстві з'явилися ідеї щодо створення нових валют, зокрема регіональних. Тоді формується пірінгова платіжна система «Bitcoin», розроблена Сатоші Накамото, та вперше застосовується термін «криптовалюта». Під електронними грошима маються на увазі гроші чи фінансові зобов'язання, обмін та взаєморозрахунки з якими проводяться за допомогою інформаційних технологій.

В Україні згідно з п. 15.1, ст. 15 ЗУ «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», електронні гроші визначені як одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується у готівковій або безготівковій формі.

Станом на сьогодні, в Україні не існує однозначної думки щодо правового становища криптовалюти, однак, уряд України більш схильний до легалізації електронних грошей. На сьогодні вже є розроблений законопроект, відповідно якого узаконення криптовалюти відбувається у два етапи. Перший – був впродовж 2018–2019 рр. У цей період було заплановано затвердити правовий статус криптовалют та суб'єктів господарювання, що надають послуги з обміну. Також планувалося вивчення тенденцій та аналізування проблем ринку криптовалюти. На другому етапі, який передбачається до реалізації у 2020–2021 рр. запропоновано визначити зберігачів віртуальних валют. Зберігачами будуть особи, які для захисту приватної інформації від імені своїх клієнтів, надаватимуть послуги. Проблемою є і те, що у криптовалюти станом на сьогодні залишається незрозумілий статус: чи то ресурс, чи то майно, чи просто гроші, так як єдиного статусу на законодавчому рівні немає.

У проекті Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» від 14.09.2018 р. пропонують ввести до Податкового кодексу ключові терміни, які пов'язані з ринком електронних грошей: віртуальні активи, токен, токен актив, криптовалюта, емітент віртуального активу, майнінг, операції з віртуальними активами. Зокрема «віртуальними активами» вважаються криптовалюти та токен-активи. Натомість криптовалюта – це віртуальний актив у формі токена, що функціонує як засіб обміну або збереження вартості. Важливе в законопроекті є те, що закон пропонує оподаткування лише операцій з обміну віртуальних активів на валютні цінності, тобто звичайні гроші. Згідно з законопроектом не підлягають оподаткуванню дії, пов'язані з обміном віртуального активу одного виду на інший. Також для підприємств буде встановлена пільгова ставка оподаткування прибутку від операцій з продажу віртуальних активів на рівні 5% до 2024 р., надалі 18%. Для фізичних осіб ставка залишатиметься не змінною – на рівні 5%.

Станом на березень 2017 р. вартість біткоінів на українському ринку становить в межах 26995 грн. (на UTBS) – 27980 грн. (на Finance.ua) за біткоін. За останній місяць спостерігалася наступна динаміка курсів

даної валюти: максимальний показник курсу становив 34000 грн., а мінімальний – 27555 грн. Це був історичний маусимум. З початку 2020 року біткоїн подорожчав більш ніж у два рази – з 7,3 тисяч до 15,6 тисяч доларів. З вересня до листопада він виріс на 55% і сьогодні коливається в межах 15,3-15,6 тис. доларів за одну віртуальну монету. Незважаючи на впевненість М. Ліхачова (радника АТ «Спенсер і Кауфманн») у тому, що такі передові технології, як електронна готівка, рано чи пізно придуть і в Україну, ставши звичним способом для взаєморозрахунків більшості громадян, ми вважаємо, що через слабкість сучасного українського фінансового ринку та наявність безлічі інших проблемних аспектів соціально-економічного середовища така масова поширеність віртуальних валют з'явиться ще не скоро, чого не можна сказати про світовий ринок. Звичайно, зараз в Україні використання криптовалют не досягло таких показників, як у США, країнах Західної Європи чи Південно-Східної Азії. Однак, незважаючи на те, що широка громадськість ще і досі мало знає про криптовалюту, в тому числі Біткойн, сьогодні Україна входить у топ-5 країн світу за кількістю користувачів різними Біткойн-гаманцями. Справа в тому, що Біткойн дуже популярні серед українських ІТ-фахівців, які дуже активно інвестують реальні гроші у віртуальну валюту. З Біткойн в Україні працюють не більше ніж 20 компаній. Оплачувати ці послуги криптовалютою стало можливим з жовтня 2015 року. У 2016 році найбільша кількість пошукових запитів зі словом Біткойн 24 надходило з Харкова, на другому місці – Дніпро, на третьому – Львів, на четвертому – Одеса. Київ замикає п'ятірку міст. Зацікавленість до криптовалюти пояснюється тим, що місцевому бізнесу важко здійснювати розрахунки із закордонними партнерами через дію санкцій. З грудня 2017 року Українська біржа запустила торгівлю ф'ючерсними контрактами на індекс Біткойн. Специфікація контрактів зареєстрована в НКЦПФР. Це фактично перший регульований ринок у світі, який запропонував ф'ючерсні контракти на Біткойн. У 2016 році юридична компанія Axon Partners стала першою українською компанією, що внесла Біткойн в свій статутний капітал, що свідчить про те що криптовалюта знаходить своє застосування в Україні.

Ринок криптовалюти в Україні знаходиться у правовому вакуумі. Наразі найбільш гострою проблемою для України є механізм імплементації поняття криптовалюти у національне законодавство через прийняття відповідних норм у сфері податкового, банківського, цивільного та господарського права. Все більше українських споживачів використовує

криптовалюту для online купівлі товарів та послуг або ж використовують її як інвестиції з високим рівнем капіталізації. Цілком очевидним є факт необхідності використання ліквідного потенціалу криптовалюти для розвитку національних економік. Більшість розвинутих країн адаптують своє законодавство для регулювання віртуальної валюти, що дозволить поетапно пристосувати інновації фінансового ринку – криптовалюту до сучасних реалій. Прийшов час набуття функціонального, прозорого, дешевого, загальнодоступного, об'єднуючого весь світ грошово-кредитного інструменту, то держава повинна докласти максимум зусиль для правового осмислення і технічного забезпечення діяльності цього інструменту фінансового ринку із здобуттям максимальної вигоди та користі.

Отже, беручи до уваги все вищезазначене, можна зробити висновок, що криптовалюта є привабливим об'єктом для інвестицій. Багато економічних процесів відбуваються за допомогою цифрових коштів, і їх відсоток з кожним часом суттєво зростає. Усі вкладення у криптовалюту часто супроводжуються як ризиком втрати, так і можливістю добре заробити. У світі, поки що, відсутня єдина думка щодо подальшої стратегії розвитку криптовалюти, її легалізації та законності використання. Тим не менш, більшість людей залишаються зацікавленими у купівлі та використанні криптовалюти. Доки попит на електронну валюту існує, країни надалі шукатимуть шляхи регулювання її обігу та використання. Єдиного правового статусу криптовалюти в Україні ще не визначено, це поняття потребує додаткового дослідження та чіткого нормативного врегулювання в українському законодавстві.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»: прийнятий Верховною Радою України 05.04.2001 № 2346-III; редакція від 06.11.2016 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14> (дата звернення: 08.12.2020).
2. Лист Національного банку України «Щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою «Bitcoin» до операцій з [...] від 08.12.2014 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14> (дата звернення: 08.12.2020).
3. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні» № 9083 від 14.09.2018 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64597 (дата звернення: 08.12.2020).
4. Карчева Г.Т., Нікітчук С.М. Віртуальні інноваційні валюти як валюти майбутнього. *Фінансовий простір*. 2015. С. 24–30.

5. Сословський В.Г., Косовський І.О. Ринок криптовалют як система. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*. 2016. Ст. 236-246.

6. Желюк Т., Бречко О. Використання криптовалюти на ринку платежів: нові можливості для національних економік. *Вісник Тернопільського національного економічного університету*. 2016. № 3. С. 50–60.

7. Галушка Є.О., Пакон О.Д. Сутність криптовалют та перспективи їх розвитку. *Молодий вчений*. 2017. № 4(44) квітень. С. 634–638.

8. Куцевол М.А. Поняття та економічна природа крипто валюти / М.А. Куцевол, О.А. Шевченко-Наумова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/16391/1/79-85.pdf> (дата звернення: 08.12.2020).

9. Поливка Н. Криптовалюти і «різнomanітні біткоїни» / Н. Поливка // *Юридична Газета online*. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/informaciune-pravo-telekomunikaciyi/kripto-valyuti-i-riznomanitni-bitkoini.html> (дата звернення: 08.12.2020).

Іванець І.О.

студентка,

Науковий керівник: Курило В.І.

доктор юридичних наук, професор, чл.-кор. НААН України,

Заслужений юрист України,

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

СУБ'ЄКТИВНІ ПУБЛІЧНІ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ОСОБИ

Суб'єктивне право займає одне з центральних місць у правовому регулюванні суспільних відносин, адже ним володіє як фізична, так і юридична особа; це вид та міра дозволеної, можливої поведінки суб'єкта права, що встановлена певними юридичними нормами для задоволення своїх власних інтересів і забезпечувана державою.

У науковій правовій літературі викладені різні думки щодо цієї юридичної дефініції. Одні вчені вважають, що суб'єктивне право бере своє походження з римського права, інші називають початок дослідження поняття з епохи філософського гуманізму XVI століття [7, с. 164].

Адміністративне право наділяє суб'єктів адміністративною правосуб'єктністю, тобто здатністю бути потенційним носієм